

Sammenfattende og afsluttende Bemærkninger.

1. Der er i dette Arbejde tilvejebragt Oplysninger om Aflejninger paa de danske Søbunde, for saa vidt de lader sig betegne som Søkalk, Bønnemalm eller Søgytje.

2. Ved Søkalk forstaas her alle de i vore større Søer optrædende Kalkaflejninger. Disse lader sig inndele i det lavere Vands og det dybere Vands Kalkaflejninger. Grænser mellem dem angives af Skalbæltet, i vore Søer beliggende mellem 8—9 og 11 Meter Kurven. Lavvandets Kalkaflejninger kan yderligere inndeles i to Grupper, de urene: Sømerglerne, og de mere ublandede: Characeekalk og Molluskkalk; Dybvandets i de to tilsvarende Grupper: Kalkgytje og Søblege.

3. Som Aarsager til Søbundens Kalkholdighed er der pag. 8 angivet forskellige, rimeligvis Haand i Haand virkende Faktorer; af disse tages der i dette Arbejde kun Hensyn til de i Søen levende kalkproducerende Organismer, som henføres til fire Grupper: Højere Vandplanter, Characeer, stenkledende, kalkinkrusterede blaagrønne Alger og Mollusker. Disse Grupperes Kalkinkrustationer, deres Oprindelse og deres Pulverisation er omtalt i Afsnittet om kalkproducerende Organismer; de af dem fremkaldte Aflejninger er, for saa vidt de har kunnet lade sig paavise, omtalt i Afsnittet om Kalkaflejninger.

4. For de højere Vandplanters Vedkommende er en Række iagttagelser over Kalkinkrustationerne meddelte. Jeg har søgt at begrunde den fra tidligere Undersøges noget afvigende Opfattelse, at der fra disse Planter finder en stadig Neddrysning af Kalkpartikler Sted. Ved Analyse af Søbunden er det saa vidt mulig godtgjort, at dennes Kalkholdighed øges ved Vandplanternes kalkproducerende Virksomhed. Inkrustationerne hos disse Planter er, saa

vidt vides, kun Belægningskorper, uafhængige af de underliggende Plantevæv.

5. Hos Characeerne er Kalkinkrustationerne, foruden at være Belægningskorper, i Følge KOHL tillige knyttede til det underliggende Plantevæv og som Følge deraf delvis omgivne af organisk Materiale; fra de voksende Planter sker der en stadig Afbrækning af døde Dele, der aflejrer sig umiddelbart om Planten.

6. Kalkskorperne paa vore Søers Strandsten er af forskellig Oprindelse; herom saavel som om Skorpernes Optræden ved de større Søer er der givet nærmere Oplysninger; kun de af Cyanophyceer dannede Skorper er noget nærmere studerede. Paa dobbelt Vis bidrager disse til Dannelsen af Søkalken. Dels bundfælder Algerne den i Vandet opløste Kalk, dels opløser de Kalkstenene og rimeligvis ogsaa Kalken i kalkholdig Flint. Ved Soltørring og Is smuldrer og pulveriseres Skorperne; de herved opstaaede Søkalkaflejringer er paavist af KIRCHNER ved Bredderne af Bodensøen.

Kalkinkrusterede Sten er underkastede en Corrosionsproces, der ikke alene lader sig paavise paa Kalksten, men formentlig ogsaa paa Flint. Forf. kan absolut ikke tiltræde den først af FOREL og senere af KIRCHNER fremsatte Anskuelse, at Algerne langtfra at angribe Stenene skulde danne et beskyttende Dække over disse. Corrosionen skyldes et kombineret Angreb saa vel af Algerne som af den i disses Skorper levende Dyreverden; ved dette Angreb banes Vej for kulsyreholdigt Vand, der yderligere ætser Stenoverfladen.

7. Ferskvandsmolluskernes Skalstruktur er, for saa vidt den er kendt, nærmere omtalt. Destruktionen af Skallerne er indgaaende studeret; ved Forsøg er det godtgjort, at de organiske Stoffer forsvinder i de gamle, paa dybere Vand aflejrede Molluskskaller, hvorved disse forvandles til en blød plastisk Masse, af hvilken Molluskalken direkte fremgaar.

Af afgørende Betydning for Destruktionen af Skallerne, særlig inde paa lavere Vand, er Corrosionen af de endnu levende Molluskers Skaller, idet de allerede

ved Dyrenes Død mer eller mindre defekte Skaller hurtigere opløses eller pulveriseres. Corrosionsprocesserne er nærmere omtalt (se pag. 44); kalkborende Alger spiller ved Corrosionen en noget større Rolle, end man tidligere har formodet.

8. Den af Organismerne producerede Kalk opstaar hovedsagelig indenfor 11 Meter Kurven; en mindre Del føres i pulveriseret eller opløst Form ud over denne og tilblendes enten de dybere Partier af Søbunden eller føres ud af Søen. Af den Intensitet, hvormed de opløsende og mekaniske Faktorer virker, afhænger Mængden af udflyttet Materiale. Hovedmassen af den saaledes producerede Kalk aflejres i vore Søer formentlig indenfor 11 Meter Kurven. Ved disse Aflejringer opstaar her de urene Søkalkaflejringer: Sømergel, og de mere ublandede: Characeekalk og Molluskkalk; kun disse sidste er nærmere studerede.

9. Ved Studiet af Mergelaflejringerne i Hingesø blev disse erkendte som Characeekalk, en Aflejring, der hidtil har været ukendt hos os, og som iøvrigt er lidet undersøgt.

Characeekalken er her i Landet en Lavvandsdannelse; en af Hovedbetingelserne for dens Fremkomst er, at der paa 5—8 Meter Vand forefindes større, flade Characee-bevoksede Sletter; hvor dette er Tilfældet, foregaar Characeekalk-Aflejringerne endnu den Dag i Dag. I alle de af mig undersøgte større Søer er et særligt Characeebælte paa 5—9 Meter Vand paaviseligt; i dette, der som oftest strækker sig hen over skraanende Søbundssider, til hvilke Bølgebevægelsen endnu naar ned, finder sjældent Aflejringer af Characeekalk Sted.

10. I alle de undersøgte større Søer findes paa 8—11 Meter Vand et heller ikke andet Steds kendt Bælte betegnet som Skalbæltet, hvori Hovedmassen af Søens Molluskskaller aflejres. Bæltet opstaar væsentlig ved Aflejring af de i dette levende Molluskers Skaller, mindre paa Grund af Materiale udflyttet fra lavere Vand. Bæltets Begrænsning udadtil fremkommer ved, at 11 M. Kurven

er den Grænse, hvortil Mollusklivet, Pisidierne fraregnet, i Almindelighed naar ud i vore Søer. Indadtil opstaa Grænsen derved, at de, navnlig i den øverste Del af Vegetationsbæltet aflejrede Skaller, destrueres saa stærkt, at større Aflejringer af tomme Skaller ikke kan opstaa. Grænsen ind ad mod Land er mindre skarp end ud imod Dybet.

Under de rolige Aflejningsforhold i Skalbæltet faar Mollusklivet her Betydning som en stærk lokaliseret, bundhøjnende Faktor, ved hvis Virksomhed Bakkekæder opstaa. Revlignende Skalaflejringer er paavist i Skanderborgsø og Furesø; Iagttagelser i større Søer end dem, der har været Genstand for denne Undersøgelse, vilde i øvrigt være ønskelige.

Paa saadanne Steder, hvor store Mængder af organisk Materiale bundfældes, synes Skallerne at opløses, og der finder ingen Kalkaflejringer Sted. Hvor Bundfældningen af organisk Materiale ikke er synderlig rig, omdannes Skallerne til en plastisk Masse, hvoraf Molluskkalken fremgaar.

Skalbæltets Beliggenhed er i Søens Historie ikke konstant; under dennes Omdannelse fra aaben Sø til Mose og Eng ruller i Tidens Løb Skalbæltet efterhaanden ud over hele Søbunden.

En Del hidtil savnede Oplysninger om de enkelte Molluskarters bathymetriske Udbredning er tilvejebragt.

11. Aflejringer af Sømalm har hidtil været ukendt i danske Søer. Undersøgelsen har vist, at der i Furesøen findes ret betydelige Aflejringer af Bønnemalm, samt at denne lader sig paa vise i mange af vore andre større og dybere Søer. Brunjærnstensaflejringer af noget andet Udseende forefindes i Tjustrupsø. Overalt opstaa disse ved Omdannelse af Skalbæltets Molluskskaller, særlig *Valvata*, *Unio* og *Anodonta*. Processen kan maaske nærmest betegnes som Metamorfose; denne lader sig for Muslingernes Vedkommende forfølge Skridt for Skridt.

12. De Aflejringer, der for Øjeblikket foregaar paa vore dybere Søbunde, bestaar i Overensstemmelse med

Landets Jordbunds- og Naturforhold væsentlig af Ler, Kalk og organiske Stoffer. Alt i længere Tid har Bundfældningen af sidstnævnte Art været de overvejende. Aflejringerens øverste Lag lader sig for alle undersøgte Søers Vedkommende henføre til Begrebet Søgytje. Det dybere Vands rene og ublandede Ler- og Kalkaflejringer (Indsøler og Søblege) hører, for saa vidt de opstod ved en direkte Bundfældning af Ler- eller Kalkpartikler, en svunden Jordperiode til; de er fremkomne paa et Tidspunkt, da Vegetationens bindende Indflydelse over for Jordpartiklerne var mindre end nu, og Søernes organiske Liv fattigere (om Søblegen se dog pag. 91). De hviler for Øjeblikket dybt under de Nutidsaflejringer, vi med Skraben kan naa. Dannelsen af Indsøler og Søblege foregaar dog rimeligvis endnu den Dag i Dag, men i saa Fald som Følge af Bundfaunaens og Bakteriernes fordøjende og omsættende Virksomhed; idet disse Organismer nemlig fjærner de organiske Stoffer af Nutidsaflejringerne, bliver den mineralske Rest: Ler og Kalk, tilbage. (Se videre under 20 samt Anm. p. 129 og 142.)

13. Ved Gytje forstaas de særlig overfladiske Dyndannelser, der opstaar paa Bunden af rene, klare Vande, og som indeholder betydelige Mængder Ler og Kalk, er af koprogen Beskaffenhed og kun for en ringe Del bestaar af ufordøjet Materiale.

Fællesbundfældningen, hvoraf Gytjen opstaar, er af 4-dobbelt Oprindelse: 1. Pulveriseret organisk Materiale, stammende fra Vandmassens og det tilgrænsende Landskabs Dyre- og Planterverden. 2. Pulveriserede uorganiske Stoffer, hidført af Floderne eller løsnat af Brændingen. 3. Atmosfærisk Støv. 4. Kemisk Udskillelse af de i Vandmassen opløste Stoffer.

Idet denne Fællesbundfældning fordøjes af Søbundens Organismer, skifter den Farve fra sort til graa og betegnes nu som Gytje.

Hovedbetingelsen for dennes Dannelse er, at der af organisk Materiale ikke tilføres større Kvanti-

teter end Søbundens fordøjende Elementer er i Stand til at omdanne til Ekskrement eller yderligere omsætte. Tilføres organiske Stoffer i for stor Mængde, opstaar sort Dynd (Floddeltaer etc.) Konserveres det tilførte Materiale paa Grund af Vandmassens Rigdom paa Humussyrer, opstaar Tørv.

14. For Søernes Vedkommende skælnes der mellem to Slags Gytjer: den ude paa Dybet opstaaede Søgytje og den paa lavere Vand, navnlig ved Aflejring af grovere Vegetationsmateriale og Snegleekskremitter opstaaede Strandgytje.

Mellem Lavvandets Aflejringer: Sømergel, Strandgytje og Tørvedannelser, gives alle tænkelige Overgange.

Søgytjen karakteriseres ved at indeholde Rester af typiske Planktonorganismer, særlig Diatomeer, blandt hvilke fremhæves *Stephanodiscus Niagara*, *Melosira crenulata* og *granulata* samt undertiden *Asterionella gracillima*.

Om Søgytjens uorganiske Bestanddele, se 12; kun tilføjes det, at Kalkprocenten i vore forskellige Søgytjer er meget forskellig, men ofte meget høj (c. 25—60 %). Af de organiske Bestanddele er særlig de, der stammer fra Plankton, nærmere studerede.

Ud fra Kendskabet til dette lader forskellige Typer paa Søgytje sig opstille.

15. En Søes Plankton afhænger af Søens Naturforhold, og Gytjen er atter afhængig af Planktonets Beskaffenhed.

Idet der af Planktonorganismernes kun bundfældes Skeletdele, bliver det Skeletdelene af de Planktonorganismer, der danner de højeste Maksima i Søen, der har afgørende Indflydelse paa Søgytjen.

Planktonorganismernes Skeletdele dannes af Kisel-syre, Kutin, Kitin, Cellulose og kulsur Kalk.

Alt eftersom en Sø i Følge sine Naturforhold er i Stand til at yde de bedste Livsbetingelser for Kisel-producerende eller for Kutin-producerende Organismer (Diatomeer og Cyanophyceer), opstaar der i denne enten et

overvejende Diatomeeplankton eller et overvejende Cyanophyceplankton. I det Cyanophyceerne for at opnaa deres store Maksima over længere Tidsrum kræver en Vandtemperatur paa c. 17—19° C., bliver disse kun dominerende i de varme Søer; Diatomeerne, hvis Maksima ligger ved c. 10—12° C., derimod i de kolde. Kun sjældent opnaar Diatomeer og Cyanophyceer paa et og samme Tidsrum i Søens Historie lige høje Maksima i denne (Cyanophyceerne aldrig i de kolde, Diatomeerne i Vinterhalvaaret undertiden i de varme). I Overensstemmelse hermed opstaar i de varme Søer med høje Cyanophyceemaksima Cyanophyceegytjen, i de kolde Søer med høje Diatomeemaksima Diatomeegytjen.

De Kitin-producerende Organismer opnaar høje Maksima saavel i varme som i kolde Søer, og deres Skeletdele tilblandes baade Cyanophycee- og Diatomeegytjen; i mindre, lave Søer dominerer dog de Kitin-producerende Organismer (især Crustaceer) saa stærkt, at Kitingytjer opstaar.

Den kulsure Kalk spiller en ganske underordnet Rolle med Hensyn til Skeletdannelsen hos Ferskvandets Planktonorganismer; disse bidrager derfor i Modsætning til Hav-Planktonet saa godt som ikke til Søbundens Kalkaflejringer; Celluloseskeletterne spaltes og forsvinder af Søbunden.

16. Talrige Forhold bevirker, at Blandingsgytjer mellem de tre opstillede Typer nødvendigvis maa fremkomme. At fuldkommen rene Typer ikke kan opstaa, fremgaar alene deraf, at der i enhver større Søs Plankton er Repræsentanter til Stede for alle Plankton-dannende Dyre- og Plantegrupper, og at der altsaa til enhver Tid finder Aflejringer af yderst forskelligartede Skeletdele Sted; faktisk gives der Søer, hvis Plankton er af saa uensartet Beskaffenhed, at udprægede Blandingsgytjer opstaar alene paa Grund af Planktonets Natur. I de allerfleste Tilfælde optræder dog Hovedmassen af en Søs Planktonorganismer i et saa ringe Individantal, at disse ved Søgytjens Sammensætning praktisk set ingen

Betydning har, samtidig med, at ganske enkelte, ofte nær beslægtede Former danner den alt overvejende Del af Søens samlede Planktonmængde. Selv i de Søer, hvor dette er Tilfældet, og hvor mere ublandede Søgytjer kunde ventes, gives der dog en Række Forhold, der bevirker Uensartethed mellem Gytje og Plankton, og hvorved Blandingsgytjer opstaar.

Af saadanne Forhold fremhæves særlig følgende:

- a. Mængdeforholdet mellem en Søs Phyto- og Zooplankton genfindes ikke i Søgytjen; Hovedmassen af Zooplankton bundfældes nemlig paa dybere Vand, en Del af Phytoplankton derimod inde paa lavt Vand eller udføres af Søen.
- b. I Bundfaunaens Fordøjelseskanaler omdannes Skeletdelene ulige stærkt; rimeligvis fordøjes Cellulosen; Diatomeeskeletterne gaar uskadede igennem.
- c. Floder, der optager Tilløb kommende fra Søer med andet Plankton, fører dette med sig og aflejrer det i de Søer, som deres Løb gennemstrømmer, og hvis Søgytje derved modificeres.
- d. Bortset fra den Omdannelse, Skeletterne undergaar under Fordøjelsesprocessen, konserveres de ulige længe og paa forskellig Vis; længst bevares Diatomeerne, der aldrig ganske synes at mangle i Søgytjen.

17. Om der end navnlig paa Grund af disse Forhold opstaar talrige Blandingsgytjer, lader de tre opstillede Typer paa Søgytje sig meget vel opretholde; ude i Naturen vil man, som Tavle 3 viser, kunne støde paa Søgytjer, for hvilke Betegnelserne: Diatomeegytsje, Cyanophyceegytsje og Kitingytsje er fuldt forsvarlige. Af Grunde angivne pag. 102 har jeg villet undgaa en for skarp Definition af disse Begreber.

Diatomeegytsjen dannes næsten udelukkende af Planktondiatomeer; typiske Bundformer spiller en ganske underordnet Rolle og er rimeligvis forslaaede Kystindivider.

I Følge FOREL og KIRCHNER mangler Diatomeerne, navn-

lig Planktondiatomeerne, næsten ganske paa Bunden af de dybe Schweizersøer; rimeligvis opløses de under Nedsynkningen gennem den 2—300 M. høje Vandsøje; i vore lave Søer finder ingen Opløsning Sted, og de mægtige Aflejringer af Diatomeeskallerne kan saaledes foregaa (Haldsø).

18. Ved Tilblanding af uorganiske Stoffer opstaar de stærkt uorganiske Søgytjer: Cyanophyceeler, Diatomeekalk, Diatomeeler; se nærmere pag. 123. Om den af mig foreslaaede Terminologi vedrørende de dybere Søbundsaflejringer se pag. 124.

19. Den i vore Søbunde levende Fauna er gennemgaaende den samme som den af FOREL paapegede for Schweizersøernes Vedkommende; den er endnu ikke tilstrækkelig undersøgt, men Arbejder herover er under Forberedelse. Overfor Bundartens Beskaffenhed spiller Faunaen en dobbelt Rolle. Den er dels selv bundhøjnende og bidrager til Dannelsen af de Elementærbestanddele, hvoraf Gytjen opstaar, dels er dens Virksomhed af en fordøjende Natur, hvorved disse Bestanddele omdannes til Ekskrement.

20. Alene ved Undersøgelsen af det Materiale, Skraben bringer op, kan man paavise tre forskellige Lag i vore dybere Søbunde; øverst ligger den brunsorte Fællesbundfældning, der næppe endnu kan betegnes som Gytje; under denne et gult stinkende Lag, hvori stærke organiske Omdannelsesprocesser foregaar; nederst den gennemekskremitterede paa uorganiske Stoffer rige, færdigbearbejdede Søgytje, graablaa af Farve og uden synderlig ilde Lugt; dybere nede og jævnt gaaende over i denne ligger formentlig det koprogene Indsøler. En finere Lagdeling, svarende til det til de forskellige Aarstider bundfældede uensartede Materiale, gaar paa Grund af Bundfaunaens ekskrementerende Virksomhed derimod tabt.

21. De fleste af de i dette Arbejde behandlede Spørgsmaal er væsentlig kun bleven betragtede fra zoologisk-botaniske Synspunkter, men vil inden de underkastes en

kemisk-hydrografisk og bakteriologisk Undersøgelse ikke kunne siges at være tilstrækkelig belyste.

Visse Sider af Undersøgelsen har jeg med Forsæt udelukket fra Behandling. Saaledes er Kysternes Vegetationsaflejringer, uagtet de hverken skarpt lader sig afsondre fra Sømergelaflejringer eller Strandgytjer, ikke gjort til Genstand for Omtale. Ligeledes mangler i dette Arbejde alle Oplysninger om vore Søbundes ret betydelige Sandsletter og Stenaflejringer, der navnlig i Furesøen er meget fremtrædende. Vegetationsaflejringerne lader sig imidlertid ikke ret vel studere uden i Sammenhæng med de af Danmarks geologiske Undersøgelser paabegyndte Studier over Fortidens Vegetationsaflejringer, Tørvedannelser etc.; det har derfor været naturligt her ikke nærmere at gaa ind paa Nutidens Vegetationsaflejringer. At give en Skildring af vore Søers Sandsletter og Stenaflejringer har vist sig at være umulig, inden Søernes Bunde er bleven kortlagte.

22. Kortlægningen af vore Søers Bund er en Opgave, der hører Fremtiden til. Det er ikke saa faa videnskabelige Undersøgelser, der maa udskydes, indtil saadanne Kort foreligger, og at de iøvrigt for en hvilken som helst Undersøgelse vedrørende vore ferske Vande vilde have den største Betydning, er indlysende; men desforuden maa de nødvendigvis være af Vigtighed for et rationelt Ferskvandsfiskeri.

Det synes nu, da en videnskabelig Undersøgelse af vore ferske Vande efter Oprettelsen af det Ferskvands-biologiske Laboratorium har taget sin Begyndelse, og da der fra forskellige Sider gøres meget for at ophjælpe det hidtil stærkt forsømte Ferskvandsfiskeri, at det Tidspunkt maatte være kommet, da en saadan Kortlægning burde tage sin Begyndelse.

Til de øvrige Grunde for Paabegyndelsen af et saadant Foretagende kommer imidlertid ogsaa den, at disse Kort maatte have en ikke ringe geologisk Interesse. I de senere Aar er videnskabelige Undersøgelser over vore Have og Jordbundsforhold paabegyndte, og Resultater baade af videnskabelig og praktisk Betydning foreligger. Ingen Del

af vort Land er saa lidet undersøgt som vore ferske Vande, ingen Del i saa ringe Grad udnyttet; ogsaa ud fra en geologisk Betragtning lader der sig paapege vægtige Grunde for, at vore Søbunde ikke i Længden bør ligge som ukendte Enklaver i iøvrigt færdigundersøgte Landstrækninger.

Efter at foregaaende var sat modtog jeg fra Hr. LYBEK endnu den pag. 131 i Anm. omtalte mere dybtgaaende Bundprøve fra Bunden i Loldrupsø. Hr. L. skriver mig til, at han først tog en Bundprøve direkte fra Søbundens Overflade og c. 2 Alen ned; derpaa tog han en anden i et af de gravede Huller, hvorfra der tidligere af Mergelgraverne var borttaget c. 2 Alen af Mergellaget; ogsaa denne Prøve blev c. 2 Alen høj; tilsammen skulde de mig tilsendte Prøver altsaa repræsentere en Jordsøjle paa c. 4 Alens Højde.

Ca. 1 Alen fra Søbundens Overflade viser Prøven et stærkt sandblandet Skallag, hvor Skallerne, særlig Muslingernes, var overordentlig plastiske og bøjelige og ved Tilsætning af Vand nærmest henflydende. Min pag. 77 udtalte Formodning, at ældre dybtliggende Skallag indeholdt plastiske, kridtagtige Skaller, er herved bleven bekræftet. Ogsaa i disse to Prøver skiftede Farven ovenfra nedefter fra sort til graablaa eller lysegraa. 3 Alen nede var Farven graagul, det nederste Kvarter af Bundprøven graablaa, men af en lidt mørkere Farve end det Lag, der laa over det graagule Parti. Pillens øverste Lag bruste aldeles ikke for Syrer; Brusningen begyndte først længere ned, og alle Prøver fra c. 1 Alens Højde og nedefter bruste meget stærkt. Set under Mikroskopet viste de øverste Lag store Mængder af Dyr- og Planterevninger, særlig Diatomeer; enkelte af disse lod sig endnu paaavise i c. 1 Alens Dybde, men i de nederste Partier af det øverste blaagraa Lag lod de sig ved denne foreløbige Undersøgelse aldeles ikke paaavise; det graagule Lag, der navnlig nedadtil var ret skarpt begrænset, indeholdt talrige Planterester. Det underliggende blaagraa Lag viste under Mikroskopet ikke Spor af organiske

Bestanddele; det bruste overordentlig stærkt for Syre og syntes at være af en finere pulveriseret og mere ensartet Beskaffenhed end de øvrige Lag.

Desværre var dette nederste Lag ikke skaaret igennem, og Prøven indbefattede ikke de hvide ovenfor omtalte sandblandede Lag. Der er dog en Mulighed for, at det brun-gule paa Planterester rige Lag adskiller det underliggende Lag af Glacials fra det overliggende Lag af koprogen Ler, der jævnt gaar over i de øverste paa organiske Aflejringer yderst rige Overfladedannelser.

Den foreløbige Undersøgelse af disse Bundprøver bekræfter i høj Grad, hvad jeg pag. 96 hypothetisk fremsatte angaaende Dannelsen af Nutidens koprogene Indsøler- og Soblegeaflejringer.

*Ferskvands-biologisk Laboratorium
ved Furesø.
Frederiksdal pr. Lyngby.*
